

De koning heeft de benoeming van Yves Liégeois tot Antwerps procureur-generaal ondertekend. Dat liet minister van Justitie Laurette Onkelinx op 24 januari aan de pers weten. Daarmee wordt Liégeois op een april de hoogste magistraat van het openbaar ministerie bij het hof van beroep van Antwerpen. Aanleiding genoeg voor een gesprek met de eerste advocaat-generaal die de functie van huidig procureur-generaal Christine Dekkers overneemt.

‘Een kleine omwenteling’

De eerste advocaat-generaal wordt procureur-generaal

DOOR JORN VAN THILLO

Voor het ogenblik is Yves Liégeois als eerste advocaat-generaal nog tweede in bevel bij het parket-generaal van Antwerpen. In de eerste plaats staat hij daarbij de procureur-generaal bij die de leiding en toezicht heeft over de magistraten van het parket-generaal en van het arbeidsauditoriaat-generaal.

Daarnaast vervult hij nog enkele andere functies die niet inherent aan zijn mandaat zijn verbonden. Hij heeft sinds tien jaar de leiding over de kamer van inbeschuldigingstelling. Vervolgens begeleidt Liégeois alle nieuwe magistraten die de assisen-zaken van het rechtsgebied moeten behandelen, ‘omdat het ontzettend moeilijk en slopend is om onervaren en zonder hulp aan een assisenzaak te beginnen, waar je geconfronteerd wordt met de beste advocaten. De wetgeving wordt daarbij alsmat moeilijker.’

Verder evalueert hij de magistraten om de drie jaar in hun mandaatfunctie en volgt hij het strafprocesrecht dat het openbaar ministerie moet toepassen op de voet. ‘Ik schrijf alle omzendbrieven die daarop betrekking hebben, maak alle adviezen erover en trek naar de hoorzitting in het parlement indien nodig.’ Op 1 april neemt Yves Liégeois de functie van procureur-generaal over.

U bent door de minister van Justitie benoemt. Wordt de eerste advocaat-generaal automatisch procureur-generaal?

Y.LIÉGEOIS: Nee, je kunt je voor die mandaatfuncties kandidaat stellen bij de Hoge Raad. Die weegt onafhankelijk de kandidaten. Ze leest de curricula vitae en het beleidsplan, ziet naar de criteria en draagt de kandidaat tenslotte voor aan de minister. De benoeming moet daarna door de koning worden ondertekend. Het is dus bij KB dat je wordt benoemd.

Komt er een groot verschil met wat u nu doet?

LIÉGEOIS: Voor mezelf gaat er niet veel veranderen. Hetgeen zal veranderen, is dat ikzelf ook in het college van procureurs-generaal zal

zetelen dat het beleid volledig vanuit Brussel bepaalt. Dat college geeft adviezen aan de minister en bindende richtlijnen aan het openbaar ministerie. Daarnaast zal ik in een aantal andere vergaderingen zetelen waar de procureur-generaal deel van uitmaakt.

Er komen met andere woorden veel zaken bij en andere zal ik moeten delegeren, zoals de leiding over de kamer van inbeschuldigingstelling. De grond van de functie zal in wezen dezelfde blijven, omdat ik nu al gedurende tien jaar nauw met de procureur-generaal samenwerk. Het zal dus een kleine omwenteling zijn in de plaatselijke organisatie.

Het beleid zal dan waarschijnlijk worden voortgezet.

LIÉGEOIS: Het beleid dat zal worden uitgevoerd is hetgeen de Hoge Raad heeft goedgekeurd bij de benoeming. Dat plan valt niet uit de lucht. Het voordeel is hier dat de eerste advocaat-generaal, die al tien jaar de procureur-generaal bijstaat, die functie overneemt. Dan kun je veronderstellen dat er continuïteit is.

Wat zijn concreet enkele prioriteiten?

LIÉGEOIS: Het beleidsplan zegt hoe wij deze organisatie gaan aansturen. Een van de grote prioriteiten van het plan is het openbaar ministerie terug aan kwaliteit te laten winnen, omdat we al jaren vaststellen dat de kennis en knowhow achteruit gaat. Er gebeuren teveel fouten en we kunnen het de magistraten dikwijls niet kwalijk nemen, omdat het spektakel zodanig ingewikkeld is geworden.

Er wordt daarvoor een constante verbeteringsstrategie gevoerd. Zo gaan we in alle arrondissementen aan alle substituten les geven over het opstellen van een rechtsvordering. Er is ook een kwaliteitscel opgericht die moet nagaan wat er verbeterd kan worden. Bijvoorbeeld, hoe moet de doorlooptijd bewaakt worden? Er is immers geen achterstand meer bij het openbaar ministerie van het hof van beroep en dat is baanbrekend.

Daarnaast wil ik de expertisenetwerken laten doorgroeien naar de minister toe. In mijn visie moeten ze op een veel grondigere manier samenwerken met de politiek en de administratie. Er moeten in dit land terug kernen ontstaan waar diegenen die elkaar moeten ontmoeten elkaar daadwerkelijk ontmoeten.

In een interview over de Franchimont-hervormingen zei u dat er niet geluisterd was naar het advies van de experts. In welke mate kan het college van procureurs-generaal op het beleid wegen?

LIÉGEOIS: De grondwet zegt dat de minister van Justitie het strafrechtelijk beleid bepaalt en dat na advies van het college van procureurs-generaal. Er moet daarbij een onderscheid gemaakt worden tussen het strafrechtelijk beleid en de procedurewetten die men oplegt.

We kunnen invloed hebben op al die zaken, maar er is een probleem ontstaan. Men denkt dat ieder recht alleen maar kan nageleefd worden door een procedure in het leven te roepen. (...)

‘Hoe meer reglementen en procedures, hoe onduidelijker’

Het is geen geheim dat ik al bijna een decennium aan de bel hang om te zeggen dat veel procedures niet coherent zijn, dikwijls niet toepasbaar zijn en met haken en ogen aan elkaar hangen. In een omzendbrief moet ik dikwijls uitleggen hoe we een wet gaan toepassen die niet toepasbaar is. Dus ze zijn een gevaar voor de organisatie. Eenvoudig gezegd: als je een auto moet assembleren en je krijgt een verkeerd plan, dan is er weinig kans dat de gebruiker er tevreden over zal zijn. Bovendien zijn er zoveel fouten, zodat er overal aan gewerkt moet worden. Daardoor zal de productie verminderen.

Ik ben voor de vereenvoudiging. Misschien kunnen we meer rechten aan de mensen geven door op een eenvoudiger manier te werken. Het is een waanbeeld om te denken dat door alles ingewikkeld te maken en procedures uit te vinden het beter zal functioneren.

Zijn die procedures geen garantie voor rechtszekerheid?

LIÉGEOIS: Als rechtszekerheid is dat je alles in detail moet voorzien, zou je van het axioma kunnen vertrekken dat hoe meer je in detail voorziet, hoe meer rechtzekerheid je hebt. Is dat waar? Neen, absoluut niet. Hoe meer reglementen en procedures, hoe onduidelijker ze worden en hoe moeilijker het wordt ze toe te passen. Bovendien heeft de menselijke geest een beperkte capaciteit.

Je komt aan een grenssituatie waar de mensen die het moeten uitvoeren het niet meer kunnen verwerken. Men denkt beter te regelen door meer te regelen, maar men bewerkstelligt net het omgekeerde.

De procureur-generaal kan daar weinig aan veranderen?

LIÉGEOIS: De procureur-generaal heeft een leuze, namelijk vechten tot de laatste druppel bloed om dan een transfusie te laten aanleggen om voort te kunnen. Als de wettenmaker niet luistert naar diegenen die het moeten toepassen, dan gebeuren er ongelukken en kan men het uitvechten op het veld met procedures. Gelukkig, omdat we dag en nacht werken, hebben we het aantal procedurefouten tot een minimum kunnen beperken.

Wij zullen dat voortzetten, maar het is een zeer ondankbare taak. Waarom? Je staat tegenover de regering die om de vier jaar verandert. Iedere keer als er verandering komt, worden wij geconfronteerd met iemand die een andere politiek wil voeren en die dat in wetten giet. Dat is zeer frustrerend en moeilijk toe te passen. Er is geen politieke continuïteit.

Beter niet hervormen?

LIÉGEOIS: Niet iedere hervorming is slecht. Het is goed dat justitie de evoluties volgt, maar er is continuïteit nodig. Dat doe je niet met om de haverklap van gedachte te veranderen, maar naar het terrein te luisteren. Wij zijn nu al tien jaar zelf aan het hervormen en zo slecht hebben we het niet gedaan. Dankzij het beleid van de procureur-generaal dat ik zal voortzetten, hebben wij zo goed als geen achterstand meer. Zo hebben we ook zelf de expertisenetwerken ontworpen, die nauw met de academische wereld samenwerken.

Wat stelt u dan voor?

LIÉGEOIS: Met de expertisenetwerken hebben we een orgaan opgebouwd met al de ervaring en kennis en we worden geconfronteerd met mensen die dat niet hebben. Hetgeen dat wij voorstellen is meer samenwerken. Werk samen op het niveau dat wij hebben opgebouwd waar je onmiddellijk geconfronteerd wordt met experts die weten waarover ze praten. Dan zul je ook een betere regelgeving krijgen en terug naar coherentie en vereenvoudiging gaan. Het is mijn vreugde om te zien dat in een aantal wetgevingen men toch heeft samengewerkt en die zijn dan tot een goed einde gebracht. Dus we mogen niet helemaal negatief zijn. (...)

Elk verstandig politicus moet beseffen dat het welslagen van zijn politiek voor een groot deel afhangt van hetgeen door experts wordt aangeleverd en zal verstandig genoeg zijn om daarin te investeren en dan het veelvoudige terug te krijgen. Maar dat soort verstand heb ik nog niet gezien.